

สัมมนาพระไตรปิฎก (๓)

ดร.สุภีร์ ทุมทอง

๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

อธิบายพระพุทธพจน์

สุญฺญโต โลกํ อเวกฺขสฺสุ

อตฺตานุทิจฺฉิ อฺหจฺจ

เอวํ โลกํ อเวกฺขนฺตํ

(ขุ.จฺ. ๓๐/๘๘)

โมฆราช สทา สโต

เอวํ มจฺจุตโร สียา

มจฺจुरาชา น ปสฺสตี.

อธิบายพระพุทธพจน์

สุญญโต โลภํ อเวกขสฺสูติ **โลโก**ติ: นiryaloโก ทิรจฺฉานโลโก
ปีตติวิสยโลโก มนุสฺสโลโก เทวโลโก, ขนฺธโลโก ธาตุโลโก
อายตฺนโลโก, อโยํ โลโก ปโร โลโก, พุรหฺมโลโก สเทวโก.

(ขุ.จฺ. ๓๐/๘๘)

อธิบายพระพุทธพจน์

อณฺณตโร ภิกขุ ภควนฺตํ เอตทวโจ “โลโก โลโก”ติ ภนฺเต วุจฺจติ.

กิตฺตาวตา นฺ โข ภนฺเต “โลโก”ติ วุจฺจตีติ.

ลฺลชฺชตีติ โข ภิกขุ ตสฺมา “โลโก”ติ วุจฺจติ, กิณฺจ ลฺลชฺชติ.

จกฺขุ โข ภิกขุ ลฺลชฺชติ, รุปา ลฺลชฺชนฺติ, จกฺขุวิณฺณํ ลฺลชฺชติ, จกฺขุสมฺมสฺสเส ลฺลชฺชติ,
ยมฺปิํ จกฺขุสมฺมสฺสสปลฺลจฺจยา อฺปฺปชฺชติ เวทยิตํ สฺขํ วา ทฺกขํ วา อทฺกขมฺสฺขํ วา,
ตมฺปิ ลฺลชฺชติ. สฺสํ ลฺลชฺชติ... ฆานํ ลฺลชฺชติ ... ชิวหา ลฺลชฺชติ ...

กาโย ... มโน ลฺลชฺชติ ... ลชฺชตีติ โข ภิกขุ ตสฺมา “โลโก”ติ วุจฺจติ.

(ขุ.จฺ. ๓๐/๘๘)

อธิบายพระพุทธรพจน์

สุญฺญโต โลกํ อเวกฺขสฺสูติ: ทวีหิ การเณหิ สุญฺญโต โลกํ อเวกฺขติ
อวสียปวตฺตสลลฺกขณวเสน วา ตุจฺจสงฺขารสมนุปสฺสนาวเสน วา.
กถํ อวสียปวตฺตสลลฺกขณวเสน สุญฺญโต โลกํ อเวกฺขติ.

รูปเป วโส น ลพฺภติ. เวทนาย วโส น ลพฺภติ. สญฺญาย วโส
น ลพฺภติ. สงฺขารेषุ วโส น ลพฺภติ. วิญญาเณ วโส น ลพฺภติ.

(ขุ.จฺ. ๓๐/๘๘)

อธิบายพระพุทธรูป

วุตตเถहतํ ภควตา: รูปํ ภิกฺขเว **อนตฺตา**,
รูปญจ หิํ ภิกฺขเว อตฺตา อภวิสฺส, นยิํ รูปํ อาพาทาย สํวตฺเตยฺย,
ลพฺภถ จ รูปे “เอวํ เม รูปํ โหตุ, เอวํ เม รูปํ มา อโหสี”ติ.
ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว รูปํ อนตฺตา, ตสฺมา รูปํ อาพาทาย สํวตฺตติ.
น จ ลพฺภติ รูปे “เอวํ เม รูปํ โหตุ, เอวํ เม รูปํ มา อโหสี”ติ.

(ขุ.จ. ๓๐/๘๘)

อธิบายพระพุทธพจน์

วุดตเถหตํ ภควตา: นายํ ภิกฺขเว กาโย ตุมหากํ นปี ปเรสํ,
ปุราณมิตํ ภิกฺขเว กมมํ อภิสงฺขตํ อภิสถเจตยิตํ เวทนียํ ทฏฺฐพพํ.
ตตฺร โข ภิกฺขเว สุตวา อริยสาวโก ปฏฺิจจสมุปฺปาตถเถว
สาธุกํ โยนิโส มนสิกโรติ

“อิมสมิ สติ อิทํ โหติ, อิมสฺสุปฺปาทา อิทํ อูปฺปชฺชติ.

อิมสมิ อสติ อิทํ น โหติ, อิมสฺส นิโรธา อิทํ นิรุชฺฌติ.

ยทิทํ: อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา,...

อวิชฺชาย เตวว อเสสวिरาคนิโรธา สงฺขารนิโรโธ,...

(ขุ.จฺ. ๓๐/๘๘)

อธิบายพระพุทธพจน์

กถํ **ตัจฉสงขารสมนุปสสนาวเสน** สุลฺลโต โลกํ อเวกขติ.

รูปे साโร न लपति. वेत्थाय साโร न लपति. สลฺลथाय साโร

น लपति. संग्खारेसु साโร न लपति. विण्णान्णे साโร न लपति.

रूपिं अससारीं निससारीं सारापคत्तं निज्जसारसारणे वा सुखसारसारणे वा

อตุตตसारसारणे वा นิจฺเจน वा ฐเวณ वा สสฺสเตน वा

อวิปริณามธมฺเมณ वा. เวत्थนา...สลฺลथा...สงฺขารา...วิणฺณานํ...

(ขุ.จ. ๓๐/๘๘)

อธิบายพระพุทธพจน์

อปัจ ฉหาคาเรหิ สุลุณโต โลกั อเวกขติ:

รูปั อนิสฺสรียโต อกามการียโต อผาสุนียโต อวสวตฺตนโต

ปวตฺติโต วิวิตฺโต อเวกขติ. เวทณั... สณณั... สงฺขारे...วิญญานั

อนิสฺสรียโต อกามการียโต อผาสุนียโต อวสวตฺตนโต ปวตฺติโต

วิวิตฺโต อเวกขติ. เอวํ ฉหาคาเรหิ สุลุณโต โลกั อเวกขติ.

(ขุ.จฺ. ๓๐/๘๘)

อธิบายพระพุทธรพจน์

อปัจ ทสหากาเรหิ สุลุณโต โลกั อเวกขติ:

รูปุ ริตตโต ตุจจโต สุลุณโต อนตตโต อสารกโต วรกโต วิภาวโต

อขมูลโต สาสวโต สงขตโต อเวกขติ. เวทนั ... สลลนั ... สงขาเร ...

วิลลณานั ... จุตี ... อุปปตตี ... ปฏิสนธิ ... ภาวั ... สัสารวณฺณั

ริตตโต ตุจจโต สุลุณโต อนตตโต อสารกโต วรกโต วิภาวโต

อขมูลโต สาสวโต สงขตโต อเวกขติ.

(ขุ.จ. ๓๐/๘๘)

อธิบายพระพุทธรพจน์

อปัจ ทวาทสหากาเรหิ สุลุณโต โลกั อเวกขติ:

รูปุ น สตุโต, น ชีโว, น นโร, น มาณโว, น อิตถี, น ปุริโส,
น อตุตา, น อตุตนิยั, น อหั, น มม, น โกจิ, น กสฺสจิ.

เวทนา ... สลฺยา ... สงฺขารา ... วิลฺยาณั น สตุโต,
น ชีโว, น นโร, น มาณโว, น อิตถี, น ปุริโส, น อตุตา,
น อตุตนิยั, น อหั, น มม, น โกจิ, น กสฺสจิ.

(ขุ.จฺ. ๓๐/๘๘)

อธิบายพระพุทธพจน์

วุตตญฺเฐหตํ ภควตา: ยํ ภิกฺขเว น ตุมฺหากํ, ตํ ปชฺหณ,

ตํ โว ปหีนํ ที่จฺรตฺตํ หิตาย สุขาย ภวิสฺสตี. กิณฺจ ภิกฺขเว น ตุมฺหากํ.

รूपํ ภิกฺขเว น ตุมฺหากํ, ตํ ปชฺหณ,

ตํ โว ปหีนํ ที่จฺรตฺตํ หิตาย สุขาย ภวิสฺสตี.

เวทนา... สณฺญา... สงฺขารา... วิญฺญาณํ...

(ขุ.จฺ. ๓๐/๘๘)

อธิบายพระพุทธรพจน์

โมฆราช สทา สโตติ

โมฆราช^าติ: ภควา ตํ พุราหมณํ นามေန อาลปตี.

สทา^าติ: สพพกาลํ ๗เปฯ ปจฉิเม วโยชนุเช.

สโต^าติ: จตุหิ การณหิ สโต: กายะ กายานุปสุสนา สตีปฐจัน

ภาเวนุโต สโต...

(ขุ.จ. ๓๐/๘๘)

อธิบายพระพุทธรพจน์

อตตานุทิฏฐิ อุหจจาติ:

อตตานุทิฏฐิ วุจจติ วิสตีวตถุกา สกุกายทิฏฐิ. อิต อสสุตวา
ปุกุชชโน อரியานํ อทสสาวิ อริยธมมสส อโกวิทอ อริยธมเม อวินีโต,
สปปริสานํ อทสสาวิ สปปริสธมมสส อโกวิทอ สปปริสธมเม อวินีโต
รูปํ อตตโต สมนุปลสสติ, รูปวนต์ํ วา อตตานํ, อตตนิ วา รูปํ.

รูปสมิ วา อตตานํ....

(ขุ.จ. ๓๐/๘๘)

อธิบายพระพุทธพจน์

ยานิ โสตานิ โลกสมิ (อชิตาติ ภควา)

สติ เตสํ นิวารณं

โสทานं สํวรं พุรุมิ

ปญญาเยเต ปิธิยฺยเร.

(ขุ.จ. ๓๐/๔)

อธิบายพระพุทธพจน์

ยานิ โสตานิ **โลกสมิ**นฺติ ยานิ เอตานิ โสตานิ มया กิตฺติตานิ
ปกิตฺติตานิ อัจฉิตานิ เทสิตานิ ปณฺณปีตานิ ปญฺจปีตานิ
วิวิตานิ วิภชิตานิ อุตฺตानิกตานิ ปกาสิตานิ.

เสยฺยถิทำ: ตณฺหาโสโต ทิฏฺฐิโสโต กิเลสโสโต ทุจฺจริตโสโต อวิชฺชาโสโต.

โลกสมินฺติ: อปายโลเก มนุสฺสโลเก เทวโลเก ขนฺธโลเก ธาตุโลเก
อายตฺนโลเกติ ยานิ โสตานิ **โลกสมิ**.

อชิตาติ: ภควา ตํ พุราหฺมณํ นามเณ อาลปติ.

(ขุ.จ. ๓๐/๔)

อธิบายพระพุทธพจน์

สตี เตสํ นีवारณนติ สตีติ: ยา สตี อนุสสตี ปฐิสสตี สตี สรณตา
ธารณตา อปีลาปนตา อสมมุสสนตา, สตี สตีนุทริยํ สตีพลํ สสมาสตี
สตีสมโพชฌงโค เอกายนมคโค. อัย วุจจตี สตี.

นีवारณนติ: อวารณํ นีวารณํ สวารณํ รกขณํ โคปนนติ สตี เตสํ นีवारณํ.

(ขุ.จ. ๓๐/๔)

อธิบายพระพุทธพจน์

ปณฺณายะเต ปิธิยฺยเรติ ปณฺณาติ: ยะ ปณฺณา ปชานนงา ๆเปฯ

อโม่โห ฐมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ.

ปณฺณายะเต ปิธิยฺยเรติ: ปณฺณาย เอะเต โสตะ ปิธิยฺยนฺติ ปจฺฉิซฺชนฺติ

น สวณฺติ น อาสวณฺติ น สนฺทนฺติ นปฺปวตฺตนฺติ.

“สพฺเพ สงฺขารง อนิจฺจา”ติ ชานฺโต ปสฺสโต ปณฺณาย...

“สพฺเพ สงฺขารง ทุกฺขา”ติ ชานฺโต ปสฺสโต ปณฺณาย...

“สพฺเพ ฐมฺมา อนตฺตา”ติ ชานฺโต ปสฺสโต ปณฺณาย เอะเต โสตะ

ปิธิยฺยนฺติ ปจฺฉิซฺชนฺติ น สวณฺติ น อาสวณฺติ น สนฺทนฺติ นปฺปวตฺตนฺติ.

(ขุ.จฺ. ๓๐/๔)

สวัสดีครับ